

Gezonde sportkantine?

Verkenning bij sportbestuurders

in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en
Sport

Janine van Kalmthout

© *Mulier Instituut*
Utrecht, maart 2012

*Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Assortiment	7
2.1	Kantinebezit sportverenigingen	7
2.2	Samenstelling assortiment en vraag	8
3.	Gezonde kantine	13
4.	Conclusie	17
	Bijlage 1 Vragenblok sportkantine	19
	Bijlage 2 Overzicht ‘gezonde’ producten	21
	Bijlage 3 Toelichting aanbod in de kantine ‘gezonder’ willen maken	23

1. Inleiding

Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft het Mulier Instituut een kort onderzoek bij het Verenigingspanel¹ uitgevoerd naar de stand van zaken ten aanzien van gezonde producten in het assortiment van sportkantines. In het kader van de Verenigingsmonitor is een aantal vragen toegevoegd over het (gezonde) assortiment in de kantine, de vraag naar ‘gezonde’ producten en het beheer en beleid ten aanzien van het assortiment in de kantine (zie bijlage 1).

Alle verenigingen van het Verenigingspanel (bijna 1300) zijn uitgenodigd voor deelname aan het onderzoek. In totaal hebben 539 verenigingen de vragenlijst ingevuld. Afhankelijk van het bezit en/of beheer van een eigen kantine zijn door verenigingen de vragen over het (gezonde) assortiment beantwoord. De dataverzameling heeft plaatsgevonden in de maanden juni en juli van 2011.

Om vergelijkbaarheid met voorgaande metingen van de Verenigingsmonitor mogelijk te houden, zijn de gegevens gewogen naar aard van de sport (binnen-/ buitensport) en naar soort sport (solo-/ duo-/ teamsport). Bij de panelverenigingen zijn de kleine verenigingen (minder dan 50 leden) ondervertegenwoordigd en de grote verenigingen (meer dan 500 leden) oververtegenwoordigd. Om die reden worden in de rapportage resultaten uitgesplitst naar grootte van de verenigingen in drie categorieën; klein (≤ 100 leden), middel (101 t/m 250 leden) en groot (> 250 leden). Tevens worden de resultaten uitgesplitst naar een ander relevant, onderscheidend kenmerk van sportverenigingen, namelijk de aard van de sport (binnen- of buitensport) of de soort sport (solo-/ duo-/ teamsport) die beoefend wordt in de vereniging. Er is sprake van significante verschillen op basis van achtergrondkenmerken, wanneer de verschillen dermate groot zijn, dat er op basis van de steekproef niet meer gesproken kan worden van uitkomsten op basis van toeval. In de korte toelichting bij de tabellen worden significante verschillen tussen verenigingen beschreven.

Het tweede hoofdstuk besteedt aandacht aan de organisatie waarin de kantine zich bevindt en de samenstelling van het assortiment. In het derde hoofdstuk wordt een beeld geschetst van het ‘gezonde’ aanbod in kantines.

¹ Meer informatie over het Verenigingspanel en de Verenigingsmonitor is te vinden op http://www.mulierinstituut.nl/projecten/monitoringprojecten/verenigingsmonitor_panel.html

2. Assortiment

2.1 Kantinebezit sportverenigingen

De helft van de sportverenigingen (49%) beschikt over een eigen² kantine (tabel 2.1). Het zijn met name de grote verenigingen en de teamsportverenigingen die een eigen kantine ter beschikking hebben. Ook verenigingen die een buitensport aanbieden hebben vaker een kantine ter beschikking dan de andere typen sporten.

Tabel 2.1 Accommodatievoorzieningen (percentage verenigingen)

		Totaal n=539	Grootte			Soort sport		
			Klein n=193	Middel n=142	Groot n=202	Team n=185	Semi- indi- dueel n=131	Indivi- dueel n=203
Beschikking over eigen accommo- datievoorzie- ningen	Sportaccommo- datie en kantine	43	22	37	69	52	41	37
	Kantine	6	2	6	9	3	4	11
	Sportaccommo- datie	7	12	4	3	9	5	3
	Geen van beiden	45	63	53	19	36	49	48
	Totaal	100	100	100	100	100	100	
		n=272	n=45	n=64	n=161	n=118	n=69	n=76
Beheer kantine	Eigen beheer	94	90	97	94	96	97	88
	Verpacht	6	10	3	6	4	3	12
	Totaal	100	100	100	100	100	100	

Bijna alle verenigingen met een kantine hebben deze ook in eigen beheer (tabel 2.1).

Doorgaans bepaalt de kantinebeheerder of het bestuur het aanbod in de kantine (tabel 2.2). Bij de categorie 'anders' noemen de bestuurders onder andere de overkoepelende stichting, de pachter of datgene wat makkelijk te leveren is.

² De term 'eigen' is in de vragenlijst ruim geïnterpreteerd. Ook wanneer de kantine waarvan de vereniging gebruik maakt niet in eigendom is bij de vereniging, maar zij wel verantwoordelijk is voor de dagelijkse exploitatie ervan, is er sprake van een kantine in eigen beheer.

Tabel 2.2 Wie bepaalt het aanbod in de kantine? (percentage verenigingen, meer antwoorden mogelijk)

	Totaal n=268	Grootte			Soort sport		
		Klein n=44	Middel n=63	Groot n=156	Team n=116	Semi- indi- dueel n=69	Indivi- dueel n=71
De kantinebeheerder	66	46	68	71	73	59	60
Het bestuur	46	55	48	43	51	45	43
De bezoekers/klanten van de kantine	13	25	16	8	8	5	25
Bar/kantine/beheerscommissie	8	2	8	10	9	18	1
De cateraar	3		2	4	2	1	5
Samenspel bestuur en kantinecommissie	2		2	2	2		4
De (ouders van) leden van de vereniging	2	3		2	3		1
Anders	2	4	1	2	2		2

Bij (middel)grote verenigingen bepaalt vaker een kantinebeheerder het aanbod dan bij kleine verenigingen. Binnen kleine verenigingen hebben bezoekers vaker een stem bij bepaling van het aanbod dan bij de grotere verenigingen.

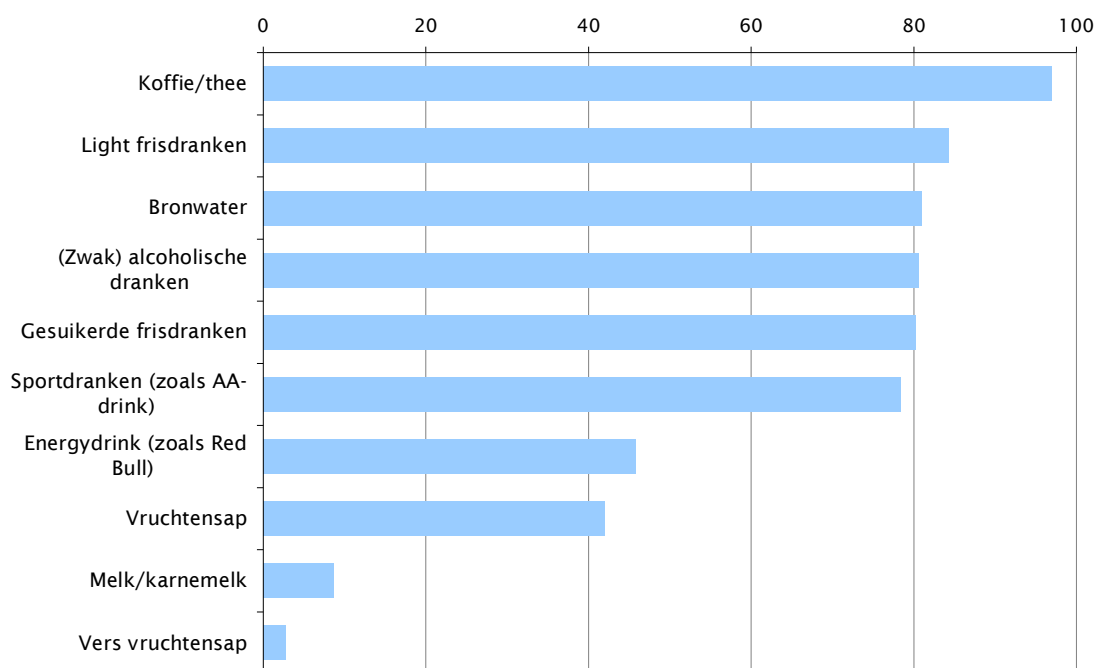
Bij verenigingen voor individuele sporten bepalen vaker de bezoekers van de kantine mede het aanbod in de kantine dan in de andere soorten sportverenigingen. In die verenigingen bepaalt de bar- of kantinecommissie weer meer het assortiment.

2.2 Samenstelling assortiment en vraag

Gemiddeld hebben kantines 11 producten uit de voorgelegde lijst van 28 producten in hun assortiment. Het aanbod bestaat minimaal uit één product en maximaal uit 22 producten (zie bijlage 1 voor een overzicht van producten die bevraagd zijn). Kantines van middelgrote en grote verenigingen hebben gemiddeld meer producten (respectievelijk 10 en 13) in hun assortiment dan kantines van kleine verenigingen (7 producten).

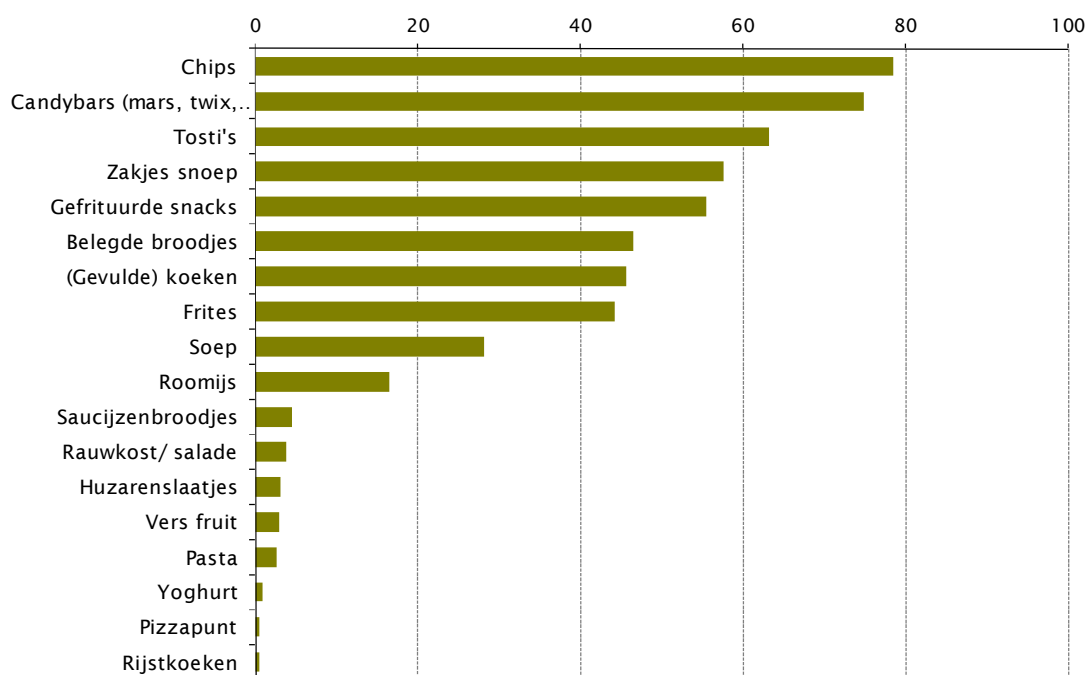
In bijna alle sportkantines is koffie en/of thee te verkrijgen (97%) en de meeste kantines (80 tot 90 procent) bieden light frisdranken, bronwater, (zwak) alcoholische dranken en gesuikerde frisdranken (figuur 2.1) aan. Melk/karnemelk en vers vruchtensap is in een enkele kantine verkrijgbaar.

Figuur 2.1 Aanbod drank in kantines (percentage verenigingen, n=263, meer antwoorden mogelijk)

In driekwart van de kantines zijn chips en candybars te verkrijgen. Vers fruit, pasta, yoghurt, pizzapunt en rijstkoeken worden vrijwel nergens aangeboden (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Aanbod etenswaren/snacks/snoep in kantines (percentage verenigingen, n=263, meer antwoorden mogelijk)

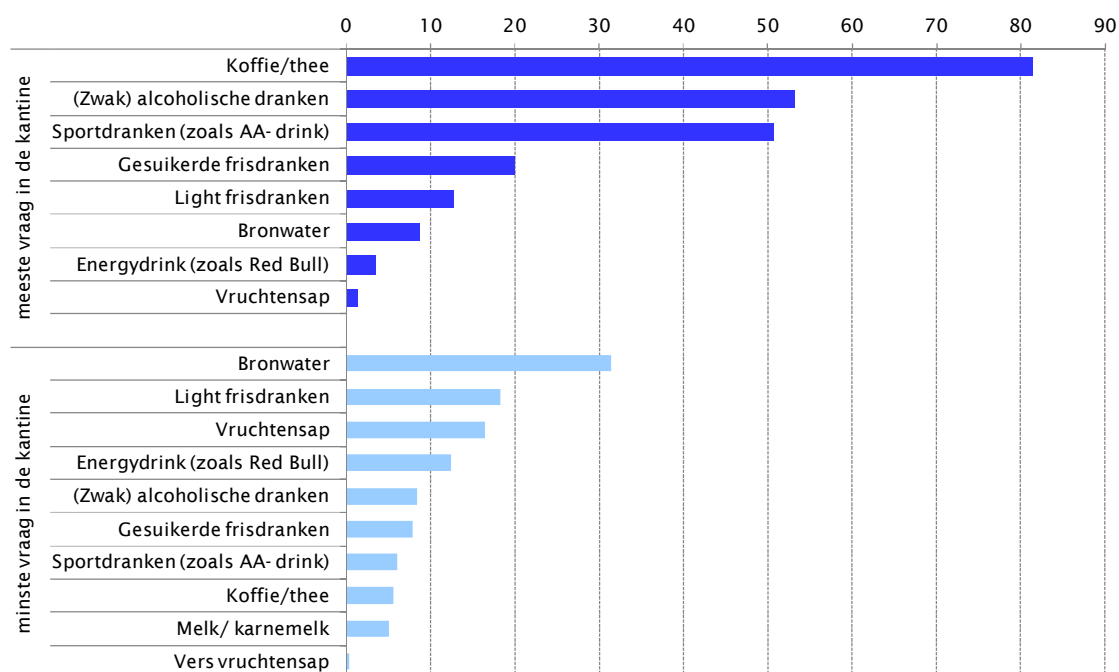

Kleine verenigingen hebben vaak een ander assortiment in de kantine dan grote verenigingen. Kantines van kleine verenigingen hebben minder vaak een aanbod van belegde broodjes, sportdranken (zoals AA-drink), frites, zakjes snoep, gefrituurde snacks, (gevulde) koeken, candybars (mars, twix, bounty etc.), tosti's en chips. Deze producten zijn vaker terug te vinden in kantines van verenigingen met teamsporten dan in kantines van verenigingen met andere type sporten.

Het assortiment in kantines die verpacht zijn, is ook ietwat anders dan in de kantines die in eigen beheer van de vereniging zijn. In verpachte kantines is vaker aanbod van: huzarenslaatjes, melk/ karnemelk, pasta, rauwkost/salade, vers fruit en vers vruchtensap dan in kantines in eigen beheer. Dit zijn producten die overigens niet vaak voorkomen in de kantines.

In kantines blijkt de meeste vraag voor drank te bestaan naar koffie/thee, (zwak) alcoholische dranken en sportdranken. De minste vraag is er naar bronwater, light frisdranken en vruchtensap (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Meeste en minste vraag naar drank in de kantine (percentage verenigingen, n=263, met het betreffende assortiment, maximaal 3 producten weergeven)

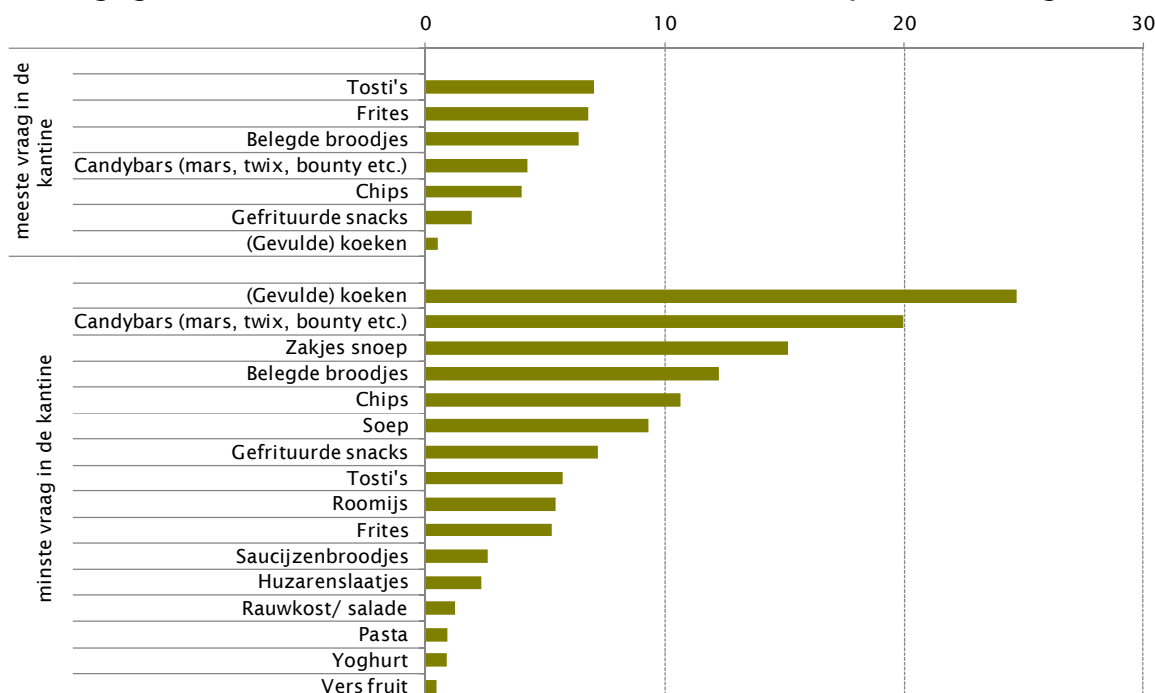

Hoewel er volgens verenigingsbestuurders relatief weinig vraag naar bronwater en light frisdranken is wordt het in bijna 80 procent van de kantines aangeboden (figuur 2.1).

Er is beduidend minder vraag naar etenswaren in de kantine dan naar drank in de kantine, vergelijk figuur 2.4 en 2.3. In een overall top 10 van meeste gevraagde producten komen tosti's op de 7^e plek. De eerste zes plekken zijn voor dranken.

Wat betreft etenswaren is de meeste vraag volgens verenigingsbestuurders naar tosti's, frites en belegde broodjes (figuur 2.4). Maar die vraag is met ongeveer zeven procent beduidend minder dan de vraag naar koffie / thee (ongeveer 80 procent) en (zwak) alcoholische dranken (ongeveer 50 procent).

Figuur 2.4 Meeste en minste vraag naar etenswaren in de kantine (percentage verenigingen, n=263, met het betreffende assortiment, maximaal 3 producten weergegeven)

De minste vraag is er naar (gevulde) koeken en candybars, volgens de verenigingsbestuurders. Hoewel in bijna 80 procent van de sportkantine chips in het assortiment is opgenomen is er naar de mening van de verenigingsbestuurders niet echt vraag naar. Hoewel in het lijstje van meest gevraagde chips op de vijfde plaats staan, staan chips ook in het lijstje van minst gevraagde etenswaren chips op de vijfde plek maar met een hoger percentage verenigingsbestuurders die dat van mening is.

Vraag naar gezonde(re) producten

Volgens verenigingsbestuurders is er nauwelijks vraag naar gezonde(re) producten in de kantine. Een op de tien bestuurders heeft geen idee in welke mate er vraag is naar gezonde(re) producten in de kantine (tabel 2.3). Een kwart van de bestuurders geeft aan dat er soms vraag is naar gezonde(re) producten.

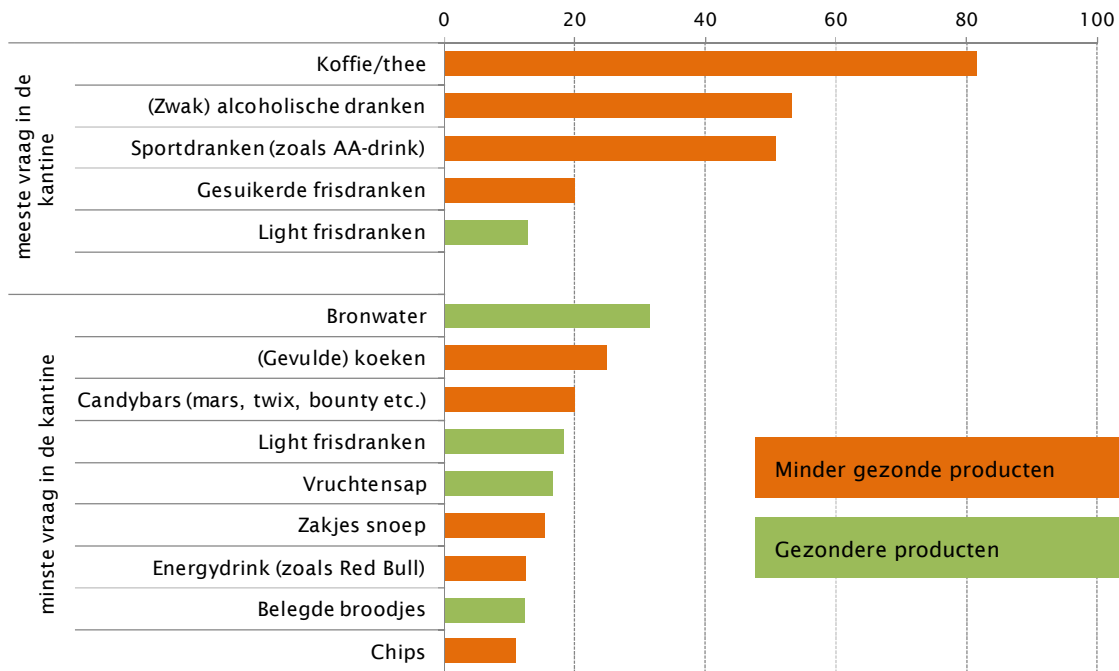
Tabel 2.3 Vraag naar gezonde(re) producten in de kantine (percentage verenigingen)

	Totaal n=268	Grootte			Soort sport		
		Klein n=46	Middel n=63	Groot n=158	Team n=117	Semi-individueel n=69	Individueel n=73
Nooit	19	43	20	10	9	17	34
Nauwelijks	43	29	49	45	49	41	35
Soms	22	15	19	26	24	29	14
Regelmatig	5	7	6	4	5	3	7
Vaak	0		2			2	
Weet niet	11	6	4	15	12	8	10
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

In grotere verenigingen is er iets meer vraag naar gezonde(re) producten dan binnen kleinere clubs. De verenigingsbestuurders van individuele sporten geven vaker aan dat er nooit vraag is naar gezonde(re) producten dan de bestuurders bij andere soorten sporten.

De ervaring van de bestuurders met de vraag naar gezonde(re) producten wordt ook zichtbaar in het overzicht van meest en minst gevraagde producten (figuur 2.4). In de lijst met producten waarnaar de meeste vraag is, is slechts één gezonder product terug te vinden. In de lijst met producten waar de minste vraag naar is, zijn in de top vijf maar liefst drie producten als gezonder aan te merken (namelijk bronwater, light frisdranken en vruchtensap). Opvallend is dat light frisdranken zowel in de top 5 van meest gevraagde producten staat als bij minst gevraagd.

Figuur 2.4 Meeste en minste vraag naar gezonde(re) producten in de kantine (percentage verenigingen met het betreffende assortiment, n=263)

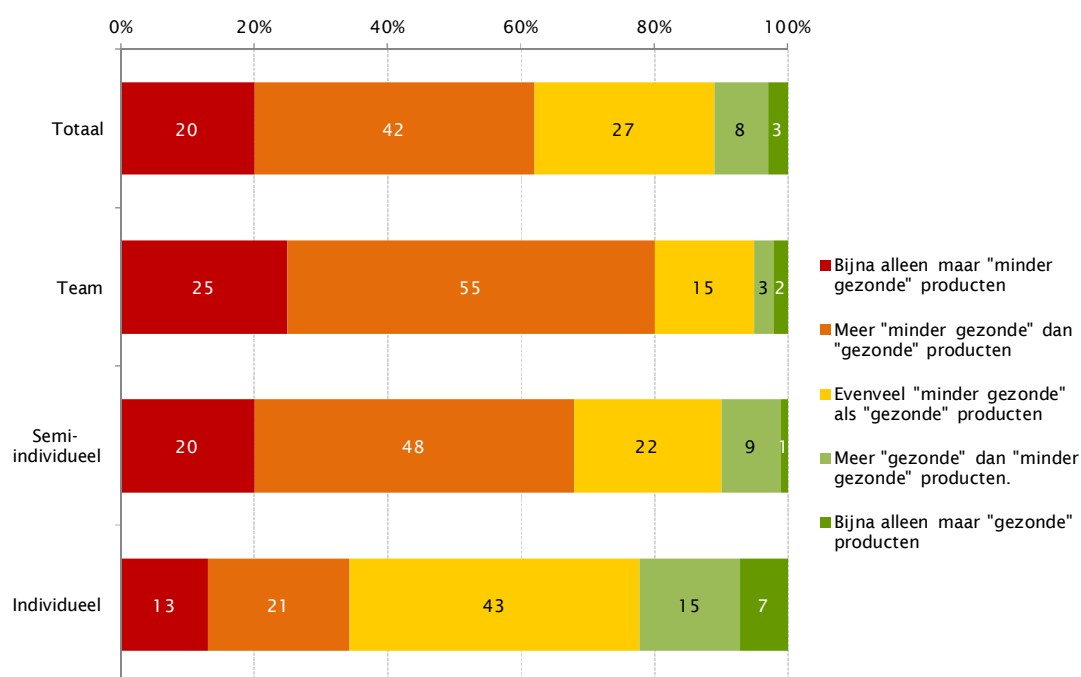

Een volledig overzicht van de indeling naar gezond en minder gezonde producten staat in bijlage 2.

3. Gezonde kantine

De verhouding tussen het aantal ‘gezonde’³ en ‘minder gezonde’⁴ producten in het assortiment is naar inschatting van drie vijfde van de verenigingsbestuurders meer ongezond dan gezond. Het betreft louter het aanbod, niet de verdeling van de verkoop. Eén op de tien verenigingen heeft in de kantine een assortiment dat meer uit ‘gezonde’ dan ‘minder gezonde’ producten bestaat (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Verhouding van het aantal ‘gezonde’ en ‘minder gezonde’ producten in het aanbod, omschrijving verenigingsbestuurders (percentage verenigingen, n=240)

In kantines van verenigingen die individuele sporten aanbieden zijn verhoudingsgewijs in het assortiment meer gezonde producten in het assortiment aanwezig dan in kantines van de andere typen sporten (figuur 3.1).

De inschatting van de bestuurders over de verhouding in het assortiment komt overeen met de feitelijke verdeling van de aangeboden producten in de kantine naar aantal producten (zie bijlage 2).

Verenigingen zijn voornamelijk niet echt geneigd om het aanbod in de kantine ‘gezonder’ te maken. Slechts een kleine minderheid van de verenigingen (6%) zou het aanbod in de kantine gezonder willen maken (tabel 3.1). De helft van de verenigingen twijfelt of ze dat wil gaan

³ Gezond is in het onderzoek omschreven als: producten zoals groente, fruit, volkoren brood, pasta, koffie, thee, water en mager zuivelproducten.

⁴ Als Ongezond gelden in dit onderzoek producten zoals gefrituurde snacks, fastfood, frisdranken, roomijs, snoep en (gevulde) koeken.

doen. Het betreft hier de mening van de verenigingsbestuurders interessante vraag is of leden, de sporters wel behoefte hebben aan een ‘gezondere’ kantine.

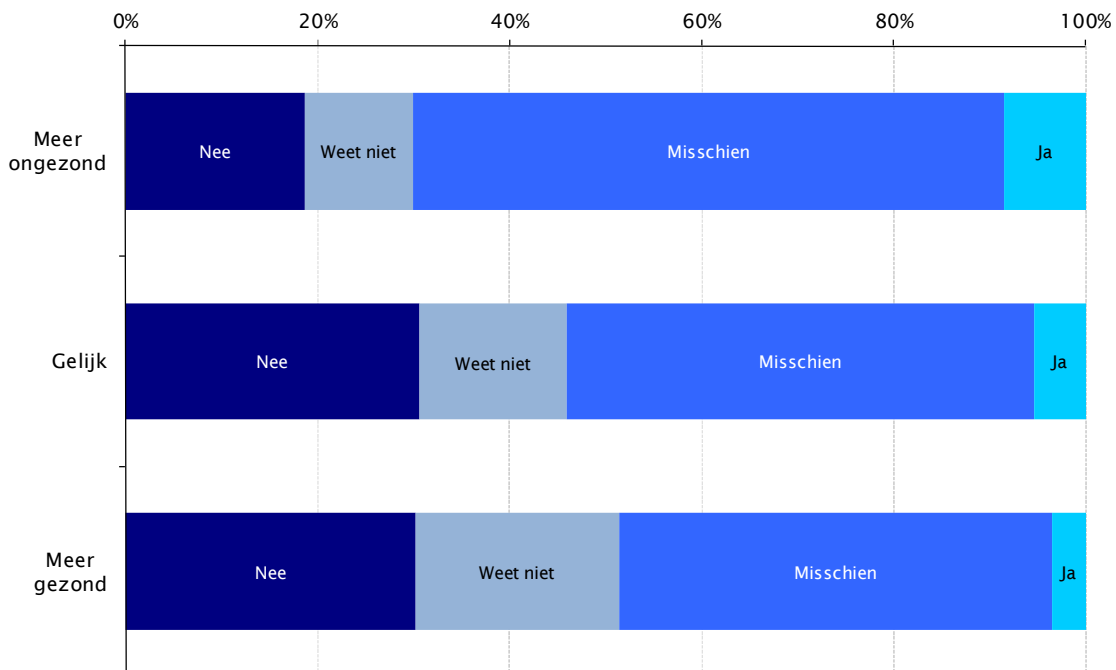
Tabel 3.1 Aanbod in de kantine ‘gezonder’ willen maken (percentage verenigingen)

	Totaal n=268	Grootte			Soort sport		
		Klein n=46	Middel n=63	Groot n=158	Team n=117	Semi- individueel n=69	Individueel n=73
Nee	24	48	25	15	13	16	40
Misschien	52	34	50	60	64	55	37
Ja	6	2	6	8	11	6	2
Weet niet	17	16	20	17	12	23	20
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

De kleine verenigingen en de verenigingen met individuele sporten zijn minder geneigd dan de andere verenigingen om het aanbod in de kantine ‘gezonder’ te maken. Dit zijn ook de verenigingen die vaak aangeven dat er geen vraag is naar gezondere producten in de kantine. Naarmate verenigingsbestuurders het idee hebben dat er enigszins vraag is naar gezondere producten zijn zij ook meer geneigd om het aanbod in de kantine ‘gezonder’ te maken.

Verenigingen met naar verhouding meer ‘ongezonde’ producten in de kantine zijn meer bereidwillig om het aanbod ‘gezonder’ te maken dan verenigingen met een meer ‘gezond’ aanbod of een gelijk verdeeld aanbod (figuur 3.3).

Figuur 3.3 Bestaand meer (on)gezond assortiment ‘gezonder’ willen maken (percentage verenigingen, n=240)

Verenigingsbestuurders geven uiteenlopende redenen om het aanbod in de kantine al dan niet gezonder te willen maken (zie bijlage 3 voor een totaaloverzicht). In totaal hebben 114

bestuurders een toelichting gegeven. De belangrijkste reden die verenigingsbestuurders noemen is de vraag naar 'gezonde' producten, het aanbod van 'gezonde' producten is afhankelijk van de vraag.

De verschillende redenen zijn gegroepeerd en worden geïllustreerd met een aantal citaten. De clusters met redenen zijn niet uitsluitend en hebben raakvlakken met elkaar.

Toelichting het aanbod 'niet' gezonder willen maken (n=29):

1. Geen vraag naar/tevreden met huidige situatie ($\pm 33\%$)
'Aanbod wordt bepaald door de vraag', 'We zijn tevreden over de huidige situatie', 'Er bestaat geen enkele aanleiding om het aanbod te wijzigen'.
2. Geen taak van de vereniging ($\pm 12\%$)
'Kantine is geen "gezondheidskliniek', 'De consument bepaalt zelf wat hij eet en drinkt. Is geen verantwoordelijkheid van de sportclub'.
3. Houdbaarheid/hygiëne ($\pm 12\%$)
'Vanwege hygiëne willen we alleen dit assortiment bieden', 'Gezond' eten moet vers zijn en is dus meer gedoe voor de kantinevrijwilligers en –beheerder'.

Toelichting het aanbod 'misschien' gezonder willen maken (n=63):

1. Afhankelijk van de vraag ($\pm 33\%$)
'Er moet vraag zijn vanuit de leden', 'De bezoekers bepalen dat', 'Dit wordt bepaald door vraag en aanbod. Indien er vraag naar is, zullen we het uiteraard graag aanbieden' 'Is moeilijk als er vraag is naar ongezond'.
2. Omzet genereren/kostendekkend zijn ($\pm 15\%$)
'Als dit tot omzetstijging zou leiden wel', 'Het aanbod moet natuurlijk eerst en vooral kostendekkend zijn of liefst wat opleveren, dus er moet vraag naar zijn', 'Het moet ook verkoopbaar zijn. Houdbaarheid gezonde producten'.
3. Nog niet over nagedacht ($\pm 10\%$)
'Nooit over nagedacht, nooit aan de orde geweest. Zal het eens ter sprake brengen', 'Nooit over nagedacht, deze enquête doet ons aan het denken zetten wellicht'.
4. Mogelijkheid om assortiment te organiseren ($\pm 8\%$)
'Geen goede kantinecommissie', 'We werken alleen met vrijwilligers, het moet eenvoudig zijn'.

Toelichting het aanbod gezonder willen maken (n=8):

1. Zijn we mee bezig (n=4)
'Op zoek naar een fruitsponsor om iedere jeugdtraining gratis fruit aan te kunnen bieden', 'Er wordt op dit moment onderzocht welke producten we zouden kunnen kiezen. Het doel is om te komen tot een gezond aanbod naast het bestaande aanbod'.
2. Positieve houding (n= 4)
'Hiervoor is nog geen beleid ontwikkeld, maar zou beter passen bij een sportclub', 'we staan aan de vooravond van een nieuwe kantine met 2 clubs als gebruiker. Voor een goed advies en een uitgebalanceerd assortiment staan wij open'.

Toelichting onbekend of de vereniging het aanbod gezonder wil maken (n=14):

1. Geen beheer door bestuur (n=5)
'Bepaald de barcommissie', 'Dit zal in overleg gaan met de kantinebeheerder'.
2. Beperkt assortiment/onbekendheid (n=4)

'Wij hebben een klein assortiment met standaard drankjes, andere producten verkopen we maar beperkt om daar beleid op te maken', 'Gezonde producten zijn ook vaak minder lang houdbaar', 'We hebben nog te weinig ervaring hiermee omdat we pas sinds kort beschikken over een kantine en een kantine beheerder'.

4. Conclusie

Over het algemeen worden er in sportkantines meer ‘minder gezonde’ (72% van het assortiment) dan ‘gezonde’ producten (28% van het assortiment) aangeboden. Tweederde van de kantines heeft een assortiment dat voor 20 tot 40 procent uit gezonde producten bestaat. Het betreft louter het aanbod, niet de verdeling van de verkoop.

De producten die in de meeste sportkantines worden aangeboden zijn: koffie/thee, light frisdranken, bronwater, (zwak) alcoholische dranken, gesuikerde frisdranken, sportdranken (zoals AA-drink) en chips. Daarvan behoren slechts 2 producten (bronwater en light frisdranken) tot de ‘gezondere’ producten.

Koffie/thee, (zwak) alcoholische dranken en sportdranken (zoals AA-drink) zijn de producten waar de meeste vraag naar is. Naar etenswaren is veel minder vraag in sportkantines. In een overall top 10 van meeste gevraagde producten komen tosti's en vervolgens friet op respectievelijk 7e en 8e plek. De eerste zes plekken zijn voor dranken.

Naar inschatting van de verenigingsbestuurders is de verhouding tussen het aantal ‘gezonde’ en ‘minder gezonde’ producten in het assortiment in drie vijfde van de verenigingen meer ongezond dan gezond. Eén op de tien verenigingen heeft in de kantine een assortiment dat meer uit ‘gezonde’ dan ‘minder gezonde’ producten bestaat. Met name in kantines van verenigingen die individuele sporten aanbieden zijn verhoudingsgewijs in het assortiment meer gezonde producten in het assortiment aanwezig.

Volgens verenigingsbestuurders is er nauwelijks vraag naar ‘gezonde(re)’ producten in de kantine. In grotere verenigingen is er iets meer vraag naar gezonde(re) producten dan binnen kleinere clubs. Ook bij teamsportverenigingen en verenigingen voor semi-individuele sporten is iets meer vraag naar gezonde(re) producten.

De vraag is ook de belangrijkste reden waarom verenigingen niet echt geneigd zijn om het aanbod in de kantine ‘gezonder’ te maken. Slechts zes procent van de verenigingen zou het aanbod in de kantine ‘gezonder’ willen maken. Verenigingen met naar verhouding meer ‘ongezonde’ producten in de kantine zijn meer bereidwillig om het aanbod ‘gezonder’ te maken. Naarmate verenigingsbestuurders het idee hebben dat er enigszins vraag is naar gezondere producten zijn zij ook meer genegen om het aanbod in de kantine ‘gezonder’ te maken.

Bijlage 1 Vragenblok sportkantine

Indien uw vereniging niet over een eigen kantine beschikt hoeft u de volgende vragen niet in te vullen. Dan is dit het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor uw medewerking!!

25. Welke van onderstaande producten biedt uw vereniging in de kantine aan?

Meer antwoorden mogelijk

☐ Belegde broodjes	☐ Pizzapunt
☐ Bronwater	☐ Pasta
☐ Candybars (mars, twix, bounty etc.)	☐ Rauwkost/ salade
☐ Chips	☐ Rijstkoeken
☐ Energydrink (zoals Red Bull)	☐ Roomijs
☐ Frites	☐ Saucijzenbroodjes
☐ Gefrituurde snacks	☐ Soep
☐ (Gevulde) koeken	☐ Sportdranken (zoals AA-drink)
☐ Huzarenslaatjes	☐ Tosti's
☐ Gesuikerde frisdranken	☐ Vers fruit
☐ Light frisdranken	☐ Vruchtensap
☐ Koffie/thee	☐ Vers vruchtensap
☐ Melk/ karnemelk	☐ Yoghurt
☐ (Zwak) alcoholische dranken	☐ Zakjes snoep
- Weet niet *ga naar vraag bepalen aanbod doorgaans*

26a. Naar welke producten die u heeft aangekruist is de meeste vraag in de kantine?

Maximaal 3 producten noemen

1.
2.
3.

26b. Naar welke producten die u heeft aangekruist is de minste vraag in de kantine?

Maximaal 3 producten noemen

1.
2.
3.

27. Wie bepaalt het aanbod in de kantine doorgaans?

Meer antwoorden mogelijk

- Het bestuur
- De kantinebeheerder
- De cateraar
- De (ouders van) leden van de vereniging
- De bezoekers/klanten van de kantine
- Anders namelijk.....
- Weet niet

28. In welke mate is er vraag naar gezonde(re) producten in de kantine?

- Nooit
- Nauwelijks
- Soms
- Regelmatig
- Vaak
- Weet niet

29. Hoe zou u de verhouding van het aanbod “gezonde” en “minder gezonde” producten in de kantine willen omschrijven?

*Gezond, “zoals groente, fruit, volkoren brood, pasta, koffie, thee, water, magere zuivelproducten.”
Minder gezond, denk aan ‘gefrituurde snacks, fastfood, frisdranken, roomijs, snoep, (gevulde) koeken.’*

- Bijna alleen maar “minder gezonde” producten
- Meer “minder gezonde” dan “gezonde” producten
- Evenveel “minder gezonde” als “gezonde” producten
- Meer “gezonde” dan “minder gezonde” producten.
- Bijna alleen maar “gezonde” producten
- Weet niet

30. Zou uw vereniging het aanbod in het de kantine “gezonder” willen maken?

- Nee
- Misschien
- Ja
- Weet niet

Kunt u uw antwoord kort toelichten?

Bijlage 2 Overzicht ‘gezonde’ producten

Producten opgenomen in de vragenlijst	Aangemerkt als gezond	Aangemerkt als minder gezond
Belegde broodjes	X	
Bronwater	X	
Candybars (mars, twix, bounty etc.)		X
Chips		X
Energydrink (zoals Red Bull)		X
Frites		X
Gefrituurde snacks		X
(Gevulde) koeken		X
Huzarenslaatjes		X
Gesuikerde frisdranken		X
Light frisdranken	X	
Koffie/thee		X
Melk/ karnemelk	X	
(Zwak) alcoholische dranken		X
Pizzapunt		X
Pasta	X	
Rauwkost/ salade	X	
Rijstkoeken	X	
Roomijs		X
Saucijzenbroodjes		X
Soep	X	
Sportdranken (zoals AA-drink)		X
Tosti's		X
Vers fruit	X	
Vruchtensap	X	
Vers vruchtensap	X	
Yoghurt	X	
Zakjes snoep		x

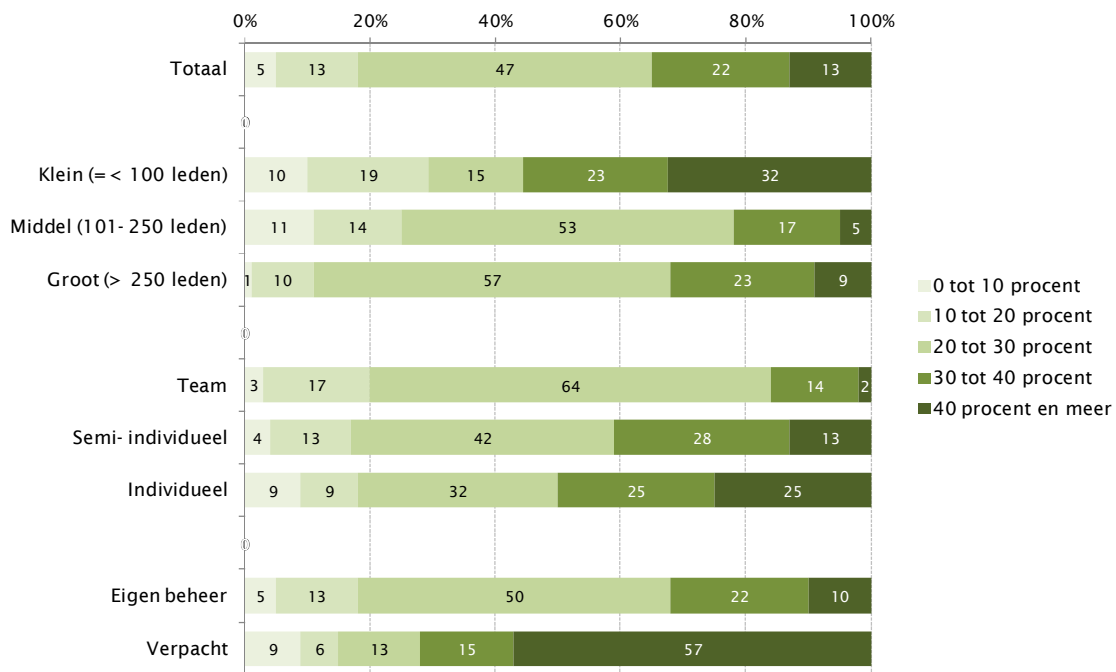
Naast de inschatting van de bestuurders is de verhouding tussen ‘gezond’ en ‘minder gezond’ aanbod bepaald door de bestuurders naar specifieke producten in het aanbod te vragen. De indeling naar ongezond en minder gezond staat in bovenstaande tabel.

Bestuurders die aangeven dat het aanbod uit meer ‘gezonde’ dan ‘minder gezonde’ producten bestaat hebben in de kantine ook een groter aandeel ‘gezonde’ producten in het assortiment⁵.

⁵ Het aandeel gezonde en minder gezonde producten in het assortiment is bepaald op basis van een lijst met producten die in de vragenlijst is opgenomen (zie bijlage 1). Deze lijst is onderverdeeld naar gezonde en minder gezonde producten. De lijst met producten is niet uitputtend.

Het aandeel gezonde producten in het assortiment van een kantine varieert van 0 tot 100 procent. Gemiddeld bestaat het aanbod in een kantine voor 28 procent uit gezonde producten. Tweederde van de kantines heeft een assortiment dat voor 20 tot 40 procent uit gezonde producten bestaat. (figuur b2).

Figuur b2 Aandeel gezonde producten in het assortiment (procentuele verdeling in assortiment, n=266)

Kantines van kleine verenigingen, kantines van verenigingen voor individuele sporten en kantines die verpacht zijn kennen naar verhouding een gezonder assortiment dan de kantines van grotere verenigingen, teamsportverenigingen en kantines in eigen beheer.

Bijlage 3 Toelichting aanbod in de kantine 'gezonder' willen maken

Toelichting bij Nee

Gezond eten moet vers zijn en is dus meer gedoe voor de kantinevrijwilligers en -beheerder. Wat mensen thuis eten heeft meer invloed op de gezondheid dan die paar keer in de kantine.

Aanbod wordt bepaald door de vraag.

Bederfelijk en omslachtig. We zijn alleen vrijdag, zaterdag en zondag open.

Daar is de keuken van ons clubgebouw niet op berekend en wij hebben ook daar de juist opgeleide mensen niet voor.

De consument bepaalt zelf wat hij eet en drinkt. Is geen verantwoordelijkheid van de sportclub.

De kantine stelt geen maaltijden beschikbaar, het blijft bij 1 à 2 koffie of thee daarna bier of frisdrank met daarbij voor sommigen een kroket of frikadel.

Er bestaat geen enkele aanleiding om het aanbod te wijzigen. Bezoekers bezoeken onze accommodatie om een beugelwedstrijd te bekijken en zijn niet verplicht om een consumptie te nuttigen.

Er is geen behoefte uitgesproken voor een ander assortiment.

Er is nauwelijks vraag naar. Kantine moet omzet maken.

Gezonder willen leven is ons inziens eerder een taak van de ouders/verzorgers dan van een vereniging. Vereniging probeert te voldoen aan de vraag van haar leden.

Hele kleine omzet, moet lang goed blijven.

Het aanbod dat we nu hebben in ons clubhuis (EN NIET KANTINE!) voldoet aan de eisen van de leden en supporters.

Het aanbod is gezond genoeg.

Huidig aanbod is in overeenstemming met de gemiddelde vraag. Kantine is geen "gezondheidskliniek".

Is momenteel tevreden over het geboden qua gezondheid.

Met diverse 'light' dranken geprobeerd, geen succes. Etenswaren is bij ons sowieso een heel klein deel van de omzet, dus daar ook nog weer gezonde producten aan toevoegen zal de clubkas niet gezonder maken, er zal veel weggegooid gaan worden.

Met een schaatswinter is bij onze natuurijsvereniging doorgaans het aanbod in de kantine enkel warme chocolademelk, warme worst en wat snoep voor de kinderen. Vanwege het grillige weer past dat ook het beste bij de zeer onregelmatige dag...

Niet nodig.

Onze "kantine" is ons Pand. Hier kan men alleen op vrijdagavond heen voor een borrel. Bij het sportcentrum is een sportcafé van de TU Delft, hier kan men normaal eten en gezonde dingen krijgen, 7 dagen in de week.

Studentenvereniging. Ons doel is niet het beogen van een maatschappelijke gezondheidsverbetering, maar het faciliteren van een op studenten gerichte samenkomst.

Van onze kantine wordt alleen gebruik gemaakt met activiteiten en dat is ongeveer 1 keer per maand en dan zou alles heel gauw over de datum zijn.

Vanwege hygiëne willen we alleen dit assortiment bieden.

Verkopen alleen alcoholische- , niet-alcoholische dranken en chips.

We stemmen ons assortiment af op de doelgroep.

We zijn tevreden over de huidige situatie.

Wij hebben een eigen verenigingsgebouw zonder horecafunctie. Er is dus ook geen tap aanwezig en geen voedingsmiddelen worden er op verkocht. Het gebouw is vooral bedoeld voor educatie, bij en nascholing.

Wij verkopen geen etenswaar.

Wij zijn te weinig open om hier in financieel opzicht profijt van te hebben.

Ze willen bijna allemaal hartige hap, en meestal lekker bij het drankje.

Toelichting bij Misschien

1) kantine wordt door een pool vrijwilligers gerund, zij moeten hier tijd en energie in willen steken. 2) er moet vraag zijn vanuit de leden.

Aanbod is ontstaan uit gewoonte. Vergt investering in tijd en aankoop, maar zou niet verkeerd zijn.

Afhankelijk van de aangeboden producten.

Afhankelijk van de vraag van de leden van de betrokken verenigingen.

Afhankelijk vraag leden..

Alleen als de leden erom vragen.

Alleen als er vraag naar is.

Alleen indien er vraag naar zou zijn.

Alleen vanuit de vraag geredeneerd en niet vanuit een opvoedkundige gedachte.

Als bestaande leveranciers gezonde zaken gaan aanbieden gaan we dat zeker proberen. Is al een aantal keer zo gedaan.

Als dit tot omzetsijging zou leiden wel.

Als er gezondere kant-en-klaar producten zijn, kan de barcommissie deze inkopen. Hier moet dan wel vraag naar zijn.

Als er vraag naar is.

Als er vraag naar is wel, maar de vraag is er nauwelijks.

Als het omzet genereert en het geen negatieve invloed heeft op de totale omzet van de kantine.

Als hier een duidelijk signaal voor gegeven wordt door de leden.

Als men dagelijks gezonde kost wil aanbieden, zal er een uitgebreider team van medewerkers moeten worden gezocht die daar achter staan. Het is al moeilijk genoeg om de kantine draaiende te houden.

Assortiment langzaam uitbreiden en aanpassen.

De bezoekers bepalen dat.

De ervaring leert echter dat er vooral vraag is naar de minder gezonde snacks. We bieden het soms - als proef - wel aan en als het aansluit voeren we het door. De intentie is wel om gezonde voeding als broodjes kaas et cetera aan te bieden.

De kantine is vaak onbemand en dient door verenigingen bemand te worden, dit zijn dus ook vrijwilligers. Soms is een kantine niet open te houden omdat er geen vrijwilligers zijn, hierdoor kan het aanbod wel uitgebreid worden.

De omzet is mogelijk te beperkt om nog meer producten aan te bieden. Maar wellicht kan het wel gaan ten koste van mars et cetera.

De vraag is er maar de uitvoering ervan berust op het hebben van personeel (vrijwilligers om het uit te kunnen voeren).

Deze trend zullen wij in de toekomst gaan volgen. De verwachting is dat er toch meer vraag naar deze producten zal komen.

Dit is niet echt een 'issue' op dit moment.

Dit wordt bepaald door vraag en aanbod. Indien er vraag naar is, zullen we het uiteraard graag aanbieden.

Er is in principe geen vraag naar "gezondere" producten.

Er is verschillende keren geprobeerd het aanbod gezonder te maken, maar dit wordt weinig gekocht. We proberen wel bij evenementen een aantal gezonde dingen aan te bieden.

Er is volgens mij niet echt vraag na en aanbod is meestal afhankelijk van de vraag.

Er moet wel wat verdient worden!

Hangt af van de doorloopsnelheid van een product. Atletiek wedstrijden heb je maar 5 of 6 keer per jaar. Na trainingen wordt 95 procent alleen maar koffie en thee geconsumeerd. De ongezonde producten kan je invriezen.

Hangt van het aanbod en de prijs af.

Het aanbod moet natuurlijk eerst en vooral kostendekkend zijn of liefst wat opleveren, dus er moet vraag naar zijn.

Het is een kwestie van vraag en aanbod.

Het is een mooi streven om meer gezondere producten aan te bieden maar dan zal er wel een vraag naar moeten komen.

Het moet ook verkoopbaar zijn. Houdbaarheid gezonde producten.

Hier wordt nooit over gesproken binnen het bestuur en binnen de vereniging.

Hierover is nog niet nagedacht. Maar t.g.v. deze enquête zal dit zeker gebeuren.

Ik weet de behoefte hiervan niet.

Inkomsten wringen soms met aanbod gezonde producten.

Is geen echte vraag naar.

Is moeilijk als er vraag is naar ongezond.

Is niet het hoofddoel van de kantine. Voorop staan: gezelligheid en inkomsten voor de club.

Is nog niet over nagedacht.

Je zou eerst moeten weten wat er leeft bij de leden van de vereniging, als daar meer vraag naar is, zal het aanbod aangepast worden.

Met gezond denken we aan fruit of meer bewerkelijke broodjes met 'gezond' beleg en dergelijke. Dat stuit op uitdagingen met betrekking tot de houdbaarheid van dergelijke producten en de productietijd versus de doorloopsnelheid in de kantine.

Met regelmaat worden gezondere producten uitgetest. Als dat niet loopt gaat dat over.

Nooit over na gedacht, nooit aan de orde geweest. Zal het eens ter sprake brengen.

Nooit over nagedacht.

Nooit over nagedacht, deze enquête doet ons aan het denken zetten wellicht.

Ons aanbod is momenteel erg beperkt, we zijn bezig dit uit te breiden. Bijvoorbeeld vers fruit zou een leuke aanvulling zijn.

Op dit moment geen goede kantinecommissie, dus elk initiatief komt bij een paar mensen terecht om te regelen.

Prioriteit kantinebeheer ligt nu bij verbeteren administratieve organisatie. Als die op orde is willen we kritisch naar het assortiment kijken.

Veranderen is lastig met de huidige beheerder. Dit onderzoeken zou een eerste goede stap zijn.

Voor veel leden is het minder gezonde eten bij de vereniging (bijvoorbeeld friet met mayonaise) typisch iets wat eens per week in een kantine gegeten wordt; daarnaast eten ze thuis gezond.

We hebben een redelijk standaard assortiment. Tijdens evenementen hebben we aanvullingen daarop maar dat kost meer tijd om te maken. De afname van gezonde producten is niet dermate veel dat we dit in de standaard op moeten nemen.

We hebben in de keuken aanbod van diverse snacks. Gezonde broodjes zal naar verwachting meer werk en minder opbrengst met zich mee brengen.

We willen wel gezonder worden, echter de beperkte houdbaarheid van dergelijke producten speelt ons parten.

Weet niet precies wat gezond is en wat niet. Zijn light producten gezond of niet?

Wij hebben uitsluitend in weekeinden, als er iets te doen is, etenswaren. Normaal met clubavonden (19.00 tot 21.00 uur) alleen candybars en chips. Ouders drinken koffie of thee de jeugd veel AA.

Wij werken alleen met vrijwilligers in de kantine. Het is dan moeilijk om broodjes gezond te gaan maken en salades. Het moet eenvoudig blijven. Dat we geen frituur hebben zien wij al als een pré.

Wordt per jaar bekeken.

Zal financiële consequenties hebben.

Toelichting bij Ja

Aanbod van fruit, alcoholvrije producten.

Er wordt op dit moment onderzocht welke producten we zouden kunnen kiezen. Het doel is om te komen tot een gezond aanbod naast het bestaande aanbod. Daarnaast wordt ook gekeken naar producten die voor bepaalde allochtone groepen geschikt zijn.

Hiervoor is nog geen beleid ontwikkeld, maar zou beter passen bij een sportclub.

Onze leden (frisbeevereniging) zijn mensen uit een hogere sociale klasse die eerder geneigd zijn gezondere voeding te kopen dan nu aangeboden wordt.

Op zoek naar een fruitsponsor om iedere jeugd training gratis fruit aan te kunnen bieden.

Persoonlijk vind ik, dat een sportvereniging wel de leden enigszins in de gezonde richting zou mogen sturen. Dus meer gezonde producten en informatieverstrekking

We staan aan de vooravond van een nieuwe kantine met 2 clubs als gebruiker. Voor een goed advies en een uitgebalanceerd assortiment staan wij open.

Zijn we mee bezig.

Toelichting bij Weet niet

Als ijsclub is de kantine alleen open bij natuurijs.

Als schaatsvereniging op de kunstijsbaan heb je geen kantine in beheer.

Ben niet betrokken bij de producten die in onze kantine verkocht worden. Hiervoor heeft de vereniging een beheercommissie.

Dit bepaalt de barcommissie.

Dit regelt de Stichting.

Dit zal in overleg gaan met de kantinebeheerder.

Is nog niet over nagedacht en kan ik dus geen antwoord op geven.

Vereniging met weinig jeugdleden.

Verkopen nauwelijks eten, enkel dranken.

Wat de leden willen en tot nu toe horen we geen zaken over "gezonder" maken.

We hebben maar een hele kleine club - gezonde producten zijn ook vaak minder lang houdbaar - vooral logistiek probleem dus.

We hebben nog te weinig ervaring hiermee omdat we pas sinds kort beschikken over een kantine en een kantinebeheerder.

Wij delen onze kantine met 2 andere verenigingen. Ik heb geen idee of alle verenigingen verzoeken van leden en bezoekers krijgen naar gezondere producten.

Wij hebben een klein assortiment met standaard drankjes. Andere producten verkopen we maar beperkt om daar beleid op te maken.